

**BIJLAGE 3**

**AANVULLEND ADVIES EXAMINERING**

**Stuurgroep Examinering mbo  
14 juni 2001**

# AANVULLEND ADVIES EXAMINERING

Hierbij biedt de Stuurgroep Examens mbo, onder voorzitterschap van de heer Deetman, het aanvullend advies examinering mbo aan. Dit is een vervolg op het advies dat de stuurgroep op 20 april jongstleden heeft uitgebracht.

Dit aanvullend advies, bestaat uit de volgende drie delen:

1. een voorstel voor de implementatie van de landelijke infrastructuur van de nieuwe examensystematiek;
2. een nadere aanduiding van de taken van onderwijsinstellingen in de toegroe naar de nieuwe examensystematiek, inclusief doelmatigheidsverbetering;
3. aanvullende advisering over de inzet van de 25 miljoen gulden in 2001 (amendement Cornielje) voor de implementatie van en toegroe naar de nieuwe examensystematiek en de verbetering en vernieuwing van de examenpraktijk.

## 1. Implementatie van de landelijke infrastructuur van de nieuwe examensystematiek

### Invoering over de volle breedte per 1 augustus 2002

De stuurgroep zou graag zien dat de nieuwe examensystematiek zo snel mogelijk wordt ingevoerd. In het advies van de stuurgroep d.d. 20 april 2001 heeft zij voorgesteld dat de nieuwe examensystematiek in werking treedt op 1 augustus 2002, voor de dan startende deelnemerscohorten. In dit aanvullend advies stelt de stuurgroep voor om de nieuwe systematiek niet cohortsgewijs in te voeren, maar in één keer in de volle breedte. De reden voor deze keuze is dat zo niet twee verschillende examensystematieken gedurende meerdere jaren (te weten vier jaar) naast elkaar bestaan. Het gelijktijdig hanteren van twee examensystematieken is namelijk verwarrend voor alle belanghebbenden, legt een onnodig zware last op instellingen (een last die ten koste gaat van de benodigde verbetering van de examens). Ook kan de gestage afbouw van de bestaande systematiek de kwaliteit ervan onder druk zetten. Het kan ook leiden tot complicerende vangnetconstructies als exameninstellingen de externe legitimering beëindigen voor nog lopende deelnemerscohorten. Vanuit het perspectief van de rechtsbescherming van de deelnemer mag voor een zittend deelnemerscohort tussentijdse overgang van de oude naar de nieuwe examensystematiek geen probleem opleveren. Nodig is in elk geval dat de instelling tijdig voor het cursusjaar 2002/2003 de benodigde bijstellingen in de onderwijs- en examenregeling (OER) van elke opleiding opneemt. De rechtsbescherming van de deelnemer is een ijkpunt.

Om de brede invoering van de nieuwe examensystematiek per 1-8-2002 mogelijk te maken dienen de volgende zaken voorafgaand hieraan te worden gerealiseerd.

#### 1) **Het wetgevingstraject:**

De Stuurgroep verzoekt de minister van OCenW voorbereidingen te treffen voor de benodigde wetswijziging, die het mogelijk maakt op 1 augustus 2002 volgens de nieuwe systematiek te gaan werken.

#### 2) **De implementatie van de landelijke infrastructuur:**

Colo (Centraal orgaan van landelijke organen beroepsonderwijs) en Bve Raad richten zo snel mogelijk de stichting Kwaliteitscentrum Examinering (KCE) op en voorzien in een onafhankelijk bestuur van die stichting. Het bestuur zal zo spoedig mogelijk met een businessplan voor het KCE komen. Hierin wordt de inhoudelijke aanpak beschreven van de werkzaamheden van het KCE (inclusief de onder de regie van het KCE opererende sectorale examenplatforms (SEP's)) en de

daaruit voortvloeiende bedrijfsvoering en de kosten.

3) **De uitvoering van de taken van het KCE**<sup>1</sup>:

Ten eerste betreft dit het ontwikkelen van de landelijke standaarden voor de kwaliteit van examens mbo. Naast algemene - voor alle opleidingen geldende - standaarden betreft het ook sectorspecifieke standaarden. Deze laatste worden ontwikkeld door de onder de regie van het KCE opererende SEP's.

Ten tweede zetten de SEP's de eindtermen om in toetstermen en voeren ze een toets op de toetsbaarheid van de eindtermen uit.

Ten derde bereidt het KCE tevens de (wijze van) uitvoering van de externe borg voor. (De feitelijke uitvoering van de externe borg vindt plaats op het moment van het in werking treden van de wetswijziging.)

4) **De (ondersteuning bij de) toegroei en de verbetering en vernieuwing van de examenpraktijk:**

De Bve Raad start op basis van een Plan van Aanpak een traject om de onderwijsinstellingen te ondersteunen bij hun voorbereiding op de invoering van de nieuwe examensystematiek. Colo start een traject ter voorbereiding van de landelijke organen beroepsonderwijs (lob's) op de verbetering van de toerusting van de leerbedrijven (in verband met de betrokkenheid van leerbedrijven bij de examinering van het beroepspraktijkvormende deel van de opleiding). Beide trajecten zullen in samenhang vorm krijgen. Zie verder paragraaf 2 blz. 6 en 7.

## **Ad 2 De implementatie van de landelijke infrastructuur**

Dit onderdeel vormt de kern van dit aanvullend advies. Onderstaand volgt een uiteenzetting van de voornemens.

- **Kwaliteitscentrum Examinering en bestuur KCE**

Het KCE wordt als stichting opgericht door de Bve Raad en Colo. Momenteel worden de statuten ontworpen; deze kunnen naar verwachting in de maand juni 2001 notarieel van kracht worden. Op dat moment kan het bestuur aantreden. Het bestuur zal bestaan uit drie personen die voorgedragen worden door de Bve Raad, drie personen die voorgedragen worden door Colo en een onafhankelijk voorzitter die door Bve Raad en Colo gezamenlijk wordt voorgedragen.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- a. de opbouwfase, die duurt totdat de nieuwe examensystematiek formeel in werking treedt en sprake is van feitelijke uitvoering van de externe borg;
- b. en de stationaire situatie na de opbouwfase.

Op de korte termijn tijdens de opbouwfase is het van belang dat het bestuur zelf goed grip houdt op het operationele reilen en zeilen van de implementatie. Alleen zo kan het bestuur vorm geven aan de zelfregie ten aanzien van de totstandkoming van de landelijke infrastructuur van de nieuwe examensystematiek.

In de stationaire situatie kan het bestuur vervolgens op afstand van de operationele uitvoering worden geplaatst. Dit is noodzakelijk met het oog op de gewenste onafhankelijkheid in de oordeelsvorming van het KCE bij de externe borg van de examenkwaliteit van onderscheiden instellingen. Het bestuur zal dan op hoofdlijnen besturen en zal de directie de werkorganisatie aansturen. De onderlinge verdeling van bevoegdheden zal statutair worden vastgelegd. Bij de overgang van de opbouwfase naar de stationaire fase vindt dus een wijziging plaats van de verantwoordelijkheden van respectievelijk het bestuur en directie.

In de stationaire fase is het KCE een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO); er is dan immers sprake van

---

<sup>1</sup> De vermelding kwaliteitscentrum examens (KCE) omvat tevens de onder regie van de KCE opererende sectorale platforms (SEP's). Omgekeerd hebben de sectorale platforms daarentegen geen bemoeienis met de taakuitvoering van het KCE betreffende de externe borg en de opstelling van de algemene (voor alle opleidingen mbo geldende) standaarden voor de examenkwaliteit.

een wettelijke opdracht. Het bestuur van het KCE heeft dan de verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de examinering (extern) te waarborgen op basis van landelijke standaarden. Hiermee wordt het maatschappelijk vertrouwen van de (sectorale) sociale partners en de overheid in de landelijk geldige diploma's vergroot. Het bestuur heeft tegelijkertijd de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat het KCE een onafhankelijk instituut wordt, dat op objectieve en doelmatige wijze de externe beoordeling van de kwaliteit van de examinering van instellingen uitvoert. Het bestuur zal het beleid op hoofdlijnen ontwerpen en zich niet bezighouden met operationele zaken, maar deze wel voortdurend toetsen aan de bovengenoemde doelstellingen van het KCE.

Van de directie en de medewerkers van het KCE wordt de nodige professionaliteit verwacht die het hen mogelijk maakt de inhoud van de werkzaamheden vorm te geven en de uitvoering ervan op adequate wijze te realiseren.

- **Raad van Advies**

De nieuwe examensystematiek heeft, naast een versterking van de kwaliteit van de mbo<sup>2</sup> examens, ook tot doel de betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de mbo examens te vergroten, evenals van instellingen voor vervolgonderwijs en andere belanghebbenden. Om die reden zal er ook een Raad van Advies komen, waarin belanghebbenden bij goede mbo examens zitting krijgen. Dat zijn in ieder geval de sociale partners. Daarnaast kan gedacht worden aan vertegenwoordigers van Paepon, AOC-Raad, HBO-Raad, Excenter en Avex en de deelnemersorganisatie JOB. Ook wordt de inspectie van het Onderwijs uitgenodigd. De Stuurgroep geeft de minister in overweging een kroonlid te benoemen in de Raad van Advies.

In de statuten zal worden aangegeven wat de taak van de Raad van Advies zal zijn in respectievelijk de opbouwfase en de stationaire fase. Hierbij wordt gedacht aan taken als het becommentariëren van de door het KCE ontwikkelde standaarden en de uitwerking van de wijze waarop het KCE voornemens is de externe borg uit te voeren.

- **Start bureau KCE; opstelling van een businessplan**

Het centraal bureau van het KCE kan pas dan worden ingericht als er een helder businessplan aan ten grondslag is opgesteld.

De eerste activiteit van het bestuur van het KCE is daarom het laten opstellen van een **businessplan**, dat inzicht geeft in de volgende vijf aspecten:

- a. de aanpak en inhoudelijke werkwijze van het KCE;
- b. de opzet, inrichting, indeling en nadere aanduiding van de taak van de sectorale platforms;
- c. de interne en externe kwaliteitsbewaking van het KCE;
- d. de bedrijfsvoering die uit voornoemde punten voortvloeit, de benodigde personele inzet en de financiële behoeften verbonden aan de inrichting van de landelijke infrastructuur en de taakuitvoering door het KCE;
- e. een financiële verkenning van de totale examensystematiek, waarbij in kaart wordt gebracht hoeveel geld er van welke partijen momenteel omgaat in de examinering en de externe legitimering, op welke punten doelmatigheidswinst behaald kan worden en op welke wijze de bekostiging in de nieuwe systematiek het beste vorm kan worden gegeven.

Om ook hierbij de eerder genoemde onafhankelijkheid van het bureau KCE te waarborgen, zal binnen zeer korte tijd een externe **projectleider** worden benoemd. Deze krijgt tot taak een dergelijk businessplan te schrijven. Deze projectleider zal daartoe op zijn/haar beurt externe expertise moeten inhuren, van zowel inhoudelijke als bedrijfsmatige aard. De projectleider krijgt de opdracht uiterlijk 1 oktober 2001 het businessplan gereed te hebben.

Het businessplan omvat feitelijk een beschrijving van de complete inrichting en de uitwerking van de aard van de werkzaamheden van het KCE. In het plan komen aan bod de werkzaamheden van het KCE tijdens enerzijds de implementatiefase en anderzijds de stationaire situatie; de werkzaamheden hebben betrekking op de taken van het KCE (waaronder de ontwikkeling van standaarden en de

---

<sup>2</sup> MBO is hier gebruikt als verzamelnaam voor alle beroepsopleidingen op secundair niveau, bekostigd en niet-bekostigd, BOL en BBL, en alle sectoren, dus ook het agrarisch onderwijs.

uitvoering van de externe borg in al haar aspecten). Daarnaast beschrijft het businessplan ook de bedrijfsmatige aspecten van de inhoudelijke keuzes bij de taakuitvoering van het KCE. Tot slot komt ook de wijze van bewaking van de kwaliteit van de taakuitvoering van het KCE aan bod. Het ligt, gezien de aard van de werkzaamheden van het KCE als certificerende instantie, voor de hand dat het KCE geaccrediteerd wordt door de Raad voor Accreditatie, maar ook dit is een beslissing die in de fase van het op te stellen businessplan opgenomen dient te worden. De schets van de kwaliteitsbewaking is onder andere van belang omdat dit primair het aangrijpingspunt is voor het inspectietoezicht op het functioneren van het KCE.

Het bestuur van het KCE stelt vervolgens het businessplan vast, na overleg met de minister van OCenW (zie onderstaande punt).

- **Relatie tot de minister van OCenW**

Met de minister van OCenW wordt de procesafpraak gemaakt dat de minister in de opbouwfase periodiek wordt geïnformeerd en dat essentiële beslispunten (zoals bijvoorbeeld de reikwijdte van de externe borg) ook aan de minister worden voorgelegd voordat het KCE-bestuur beslist hoe die punten vorm en inhoud krijgen. Verder valt te overwegen dat de minister tijdens de opbouwfase een waarnemer in het bestuur van het KCE benoemt.

Het op te stellen businessplan en de opdrachtformulering hiervoor vragen - met name wat betreft het element van de kostenraming - de nodige afstemming met het departement.

De kostenraming stelt de minister in staat vorm te geven aan de bekostigingssystematiek van de landelijke infrastructuur en de taakuitvoering door het KCE. Bij de indiening van het voorstel voor wetwijziging, dat de formele basis zal bieden voor de nieuwe examensystematiek, kan dan inzage worden gegeven in de budgettaire gevolgen.

- **Directeur KCE**

Tegelijk met de fase van het businessplan kan gestart worden met de werving van een directeur. Dit gebeurt via een extern wervings- en selectiebureau, om ook hier zoveel mogelijk de objectiviteit en kwaliteit te waarborgen. Naar verwachting is deze directeur in het najaar van 2001 benoemd.

- **Balans tussen maatschappelijke betrokkenheid en onafhankelijkheid**

Met bovengenoemde stappen en de onderscheiden twee fasen wordt een goede balans bereikt tussen enerzijds maatschappelijke betrokkenheid bij de inrichting en het functioneren van het KCE en anderzijds onafhankelijke oordeelsvorming bij de externe borg.

De maatschappelijke betrokkenheid komt tot uiting in onder meer:

- de samenstelling van het bestuur KCE;
- het functioneren van een Raad van Advies;
- de vormgeving van de zelfevaluatie door het KCE.

Onafhankelijke oordeelvorming van het KCE bij de externe borg wordt dus zeker gesteld door diverse maatregelen:

- het KCE-bestuur bestuurt op hoofdlijnen (zij heeft geen bemoeienis met de oordeelsvorming bij de externe borg van de examenkwaliteit van een instelling en de afgifte van een goedkeurende verklaring aan een instelling),
- de kwaliteitszorg door het KCE, waaronder mogelijk ook accreditering door de Raad van Accreditatie,
- toezicht door de inspectie op de kwaliteit van de taakuitvoering van het KCE,
- ondersteuning door Raad van Advies ten aanzien van de werkwijze bij de externe borg,
- de aanstelling van een externe projectleider in de startfase,
- inschakeling van een externe bureau bij de werving en selectie van de directeur van het KCE.

### **ad 3) Taak KCE ten aanzien van exameninstellingen**

Het KCE stelt tevens criteria op waaraan exameninstellingen onder de nieuwe examensystematiek moeten voldoen om op kwalitatief verantwoorde wijze mbo-examens af te nemen. Het KCE stelt vervolgens aan de hand van deze criteria vast welke exameninstellingen hiervoor in aanmerking komen. Exameninstellingen dienen zichzelf met dit doel aan te melden bij het KCE. In geval van een

gunstige beoordeling draagt het KCE de betreffende exameninstelling voor aan de minister voor het verlenen van het recht op het afnemen van mbo-examens en opname in een centraal register. Op dat moment gelden voor de exameninstellingen de volgende spelregels. Exameninstellingen opereren uitsluitend in opdracht van één of meerdere onderwijsinstellingen. Exameninstellingen zijn – net als onderwijsinstellingen - bij examenafname gehouden aan de landelijke examenstandaarden en de borging daarvan. Dit laatste betekent dat ook een exameninstelling het recht op examenafname kan kwijtraken, in het geval niet wordt voldaan aan de geldende standaarden. Op deze wijze worden enerzijds onderwijsinstellingen in staat gesteld om een beroep te doen op gespecialiseerde instanties in het geval zij zelf de examens niet kunnen of willen afnemen. Anderzijds worden exameninstellingen in staat gesteld om - op een gereguleerde wijze - hun expertise en diensten op de examenmarkt te blijven aanbieden; uiteraard zonder de taak van externe legitimering die zij in de huidige examensystematiek vervullen.

## **2. De taken van onderwijsinstellingen in de toegroe naar de nieuwe examensystematiek**

De feitelijke verbetering van de examens is een verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen. De onderwijsinstelling is immers voor de door haar verzorgde mbo-opleidingen verantwoordelijk voor de inrichting van het onderwijs, waaronder de inrichting van de examens. Het is vanzelfsprekend dat de onderwijspraktijk en de examenpraktijk goed op elkaar horen aan te sluiten. Dat wil overigens niet zeggen dat het examen leeuwegafhankelijk moet zijn; variatie in examenvormen maakt leeuwegafhankelijke examinering mogelijk. De diversiteit van het onderwijs in de bve-sector vraagt om diversiteit in de examens.

De instelling is dus eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de examens, inclusief de benodigde vernieuwing van de examens en de doelmatigheidsverbetering van de examens. De Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) geeft de instelling grote vrijheid in het realiseren van de benodigde variatie in zowel onderwijs- als toetsvormen. Deze sluiten daardoor aan bij de variëteit in behoeften van deelnemers, leerbedrijven en afnemende instellingen voor vervolgonderwijs.

De instelling dient er zorg voor te dragen dat:

- de examenregelingen (als onderdeel van elke OER) op orde zijn en functioneren;
- het examen een deugdelijk onderzoek is naar de beheersing van de landelijk vastgestelde eindtermen; dat wil zeggen dat de examentoetsen voor wat betreft het beheersingsniveau en de omvang van de examenstof representatief zijn voor de eindtermen van de betreffende opleiding;
- de afnamecondities - waaronder die voor de organisatie van het examen, de correctie, de beoordeling, de vaststelling van de uitslag en de klachtenprocedure - op orde zijn;
- er goede afspraken zijn met leerbedrijven over de examinering van het beroepspraktijkvormende deel van de opleiding
- de professionaliteit van alle betrokkenen adequaat is voor de gekozen vormgeving van de examinering. Ook de wijze van deskundigheidvordering dient adequaat te zijn gelet op de beoogde verbetering en vernieuwing van de examinering.

Om dat te realiseren en te waarborgen moet de instelling in het door haar gehanteerde kwaliteitszorgsysteem er voor zorgen dat op het terrein van de examinering de gehele kwaliteitszorgcyclus (c.q. de planning- en controlcyclus) wordt doorlopen. Dat houdt onder andere in dat de instelling de examenprocedures en -producten/-toetsen door middel van zelfevaluatie bewaakt en inzichtelijk beschrijft en op basis van deze informatie treedt de instelling waar nodig corrigerend op in geval van tekortkomingen en noodzakelijk geachte vernieuwingen.

Dat vereist van de instelling dat zij dus zorg draagt voor een expliciet op de examinering gerichte zaken:

- kwaliteits(zorg)beleid,
- managementsturing,
- informatie op basis waarvan tijdig bijsturing kan plaatsvinden,
- en publieke verantwoording. Dit zorgt ervoor dat belanghebbenden vertrouwen kunnen hebben in de geleverde kwaliteit van de instelling en waar nodig de instelling kunnen aanspreken op de voor

hen relevante kwaliteitsaspecten.

Om dat te realiseren beveelt de stuurgroep instellingen aan dat de instelling een tijdelijke 'task force' instelt. Die houdt zich bezig met de verbetering en vernieuwing van de examens, met gerichte aansturing door het management, ter ondersteuning van de werkzaamheden van de examencommissie(s).

Hieronder wordt nader ingegaan op achtereenvolgens de interne borg en de doelmatigheidsverbetering.

### **Interne borg**

De onderwijsinstellingen zijn verantwoordelijk voor de interne borg: ze moeten waarborgen dat de kwaliteit van de examens op orde is. Door zelfevaluatie moet de instelling tijdig signaleren waar de kwaliteit nog onvoldoende is. Waar nodig treedt zij zelf corrigerend op brengt zij de benodigde verbeteringen aan, al dan niet in combinatie met uitbesteding van taken.

In de nieuwe examensystematiek ligt de bewijslast dat de kwaliteit van de examens bij alle verzorgde opleidingen op orde is primair bij de onderwijsinstelling.

De zelfevaluatie van de examens is één van de onderdelen van de zelfevaluatie van het functioneren en presteren van de instelling. Examinering is een expliciet onderscheiden element van de eigen bewaking en borging van de kwaliteit van de door de instelling verzorgde opleidingen.

Het is van belang dat onderwijsinstellingen in het cursusjaar 2001/2002 al zo veel mogelijk toegroeien naar de gewenste interne borg zoals weergegeven in het advies van de stuurgroep examinering mbo d.d. 20 april. Dit betreft in het bijzonder:

- bij de zelfevaluatie toetst de instelling of de examenpraktijk op orde is;
- functionarissen uit het werkveld worden in verschillende hoedanigheden bij de examenpraktijk en –bewaking betrokken (als examiner, examencommissielid, toetsontwikkelteamlid, betrokkenen die zijn ingeschakeld bij de evaluatie van de examinering);
- in het dossier bij het diploma vermeldt de instelling welke leerbedrijven en externe functionarissen bij het examen betrokken waren en in welke hoedanigheid;
- in het kwaliteitszorgverslag/zelfevaluatierapport legt de instelling publieke verantwoording af over haar bevindingen en vermeldt waar nodig de maatregelen ter verbetering;
- op basis van de rapportage(s) van de examencommissie(s) en de zelfevaluatie wordt in het jaarverslag een interne verklaring opgenomen dat de examenkwaliteit van de verzorgde opleidingen al dan niet op orde is.

De Bve Raad stelt voor de zomer een Plan van Aanpak op voor haar ondersteunende activiteiten richting haar leden. Dit plan beschrijft een reeks van activiteiten in het cursusjaar 2001/2002, die ervoor zorgen dat de interne kwaliteitsbewaking van de examinering op orde is op het moment dat de externe borg door het KCE start.

Complementair aan de interne borg door de instelling zal het KCE de externe borg op de kwaliteit van de examens vervullen, op basis van landelijke kwaliteitsstandaarden. Deze landelijke standaarden dienen zodanig door het KCE (inclusief de onder de regie van de KCE opererende SEP's) vorm te worden gegeven dat deze enerzijds een eenduidige landelijke kwaliteit garanderen en anderzijds voldoende ruimte bieden aan instellingen voor de benodigde variatie in de examenpraktijk.

### **Doelmatigheidsverbetering**

De onderwijsinstellingen zijn primair verantwoordelijk voor het doelmatig organiseren van de examens in het mbo, zowel voor wat betreft de examentoetsontwikkeling als de examenafname. Door een hogere doelmatigheid kan meer inzet en grip op de kwaliteit worden gerealiseerd.

Met name de verzwaring van de toetsing in de beroepspraktijkvorming, de omslag naar meer competentiegerichte kwalificaties en ontwikkelingen als EVC, portfolio en 'on line' toetsing vragen om bundeling van krachten.

Allereerst is verbetering van doelmatigheid en kwaliteit vooral te bereiken als onderwijsinstellingen een nadrukkelijk onderscheid maken tussen:

- enerzijds diagnostische en voortgangstoetsing (oftewel formatieve toetsing),
- en anderzijds afsluitende examentoetsing (oftewel summatieve toetsing), gericht op de uitreiking van diploma's of deelcertificaten.

Niet iedere toets is dus een examentoets. Alleen op de examentoetsing zijn de landelijke kwaliteitsstandaarden van toepassing; de interne borg is (net als de externe borg) alleen gericht op de kwaliteit van de examentoetsen en de afname van deze toetsen.

Ten tweede is het van belang dat de instelling heldere afspraken maakt met de leerbedrijven over de examinering van het bpv-deel van de opleidingen. De vereiste samenwerking met leerbedrijven kan worden geoptimaliseerd.

Ten derde kan de instelling samen met andere onderwijsinstellingen, exameninstellingen en ondersteunende instanties een doelmatiger en tegelijkertijd kwalitatief hoogwaardiger examenpraktijk realiseren. In het advies van de stuurgroep d.d. 20 april zijn drie hoofdwegen aangegeven:

- a) samenwerking (bijvoorbeeld bij het gebruik van elders ontwikkelde examentoetsen);
- b) uitbesteding (aan een andere onderwijsinstelling of gespecialiseerde exameninstelling);
- c) gebruik van ICT (bijvoorbeeld door toepassing van 'on line' toetsing).

Op het vlak van de examentoetsontwikkeling is sprake van veelbelovende initiatieven. Toetsconstructie en validering van examens is een vak apart en behoort niet automatisch tot de gewone basisexpertise van docenten. In de meeste docentenopleidingen nemen deze onderdelen een zeer bescheiden plaats in. Het zelf afnemen van een examen betekent niet noodzakelijkerwijze het zelf vervaardigen van de examenopgaven. De doelmatigheid en kwaliteit kan snel worden verbeterd als instellingen interne functiespecialisatie toepassen op het vlak van de examentoetsontwikkeling. Ook de handen ineen slaan met externe partners bevordert dit. Met name bij de opleidingen met een relatief kleine omvang is een goede afweging nodig. Enerzijds is er de keus voor extra investeringen in de kwaliteitsverbetering van eigen werk en anderzijds kan men kiezen voor samenwerking met of uitbesteding aan andere onderwijsinstellingen en/of gespecialiseerde exameninstellingen. Verder is het van belang dat vernieuwingen in het onderwijs doorwerken in de examenpraktijk. Deze vernieuwingen en kostbare assessmentopgaven (in het kader van meer competentiegericht onderwijs en EVC-procedures) maken het noodzakelijk dat gezamenlijk danwel elders ontwikkelde examentoetsopdrachten meer worden benut.

Op het vlak van de deskundigheidsbevordering (van managers, examencommissieleden, toetsontwikkelaars, examinatoren enzovoort.) kan door middel van samenwerking ook verbetering van doelmatigheid en kwaliteit worden gerealiseerd.

De instelling is verantwoordelijk voor het al dan niet gebruik maken van de bovengenoemde mogelijkheden voor doelmatigheidsverbetering.

De Bve Raad en Colo stimuleren actief individuele instellingen respectievelijk lob's en vervullen waar nodig een regiefunctie. Zo gaat de Bve Raad in het voornoemde Plan van Aanpak ook nader in op ondersteunende activiteiten voor haar leden op het vlak van de doelmatigheidsverbetering.

Colo zal samen met relevante partijen een Plan van Aanpak opstellen voor ondersteunende activiteiten door lob's en exameninstellingen ten behoeve van de toegroei naar de nieuwe examensystematiek. Hierin dienen onder andere huidige succesvolle initiatieven als voorbeeld voor relevante actoren. Verder kan ook het KCE een stimulerende rol spelen: zij kan onderwijsinstellingen adviseren over doelmatigheidsverbetering om meer grip te krijgen op de kwaliteit.

### **Gerichte stimulans door de inzet f. 25 miljoen**

De inzet van de f. 25 miljoen (amendement Cornielje) is ten eerste gericht op de implementatie van de landelijke infrastructuur. En ten tweede is de inzet gericht op de kwaliteits- en doelmatigheidsverbetering en vernieuwing van de daadwerkelijke examenpraktijk bij instellingen en leerbedrijven. Zie onderstaande paragraaf 3 van dit aanvullend advies.



### 3. Aanvullende advisering over de inzet f. 25 miljoen

De extra middelen faciliteren de implementatie van de nieuwe examensystematiek, zowel wat betreft de landelijke infrastructuur als de toegroeï van de examenpraktijk bij onderwijsinstellingen en leerbedrijven. De stuurgroep adviseert de onderstaande inzet van de voor 2001 beschikbare middelen<sup>3</sup>.

|    |  |               |
|----|--|---------------|
| 1. | landelijke infrastructuur KCE en taakuitvoering                  | f. 5 miljoen  |
| 2. | stimuleringsprojecten verbetering en vernieuwing examenpraktijk  | f. 15 miljoen |
| 3. | implementatiecapaciteit voor toegroeï naar de nieuwe systematiek | f. 5 miljoen  |

De stuurgroep adviseert het op te richten bestuur KCE om een onafhankelijke commissie in te stellen voor de selectie van de stimuleringsprojecten en de toetsing van de 'groen-licht criteria' ten aanzien van de toe te kennen implementatiecapaciteit en om de logistieke en secretariële werkzaamheden hiervoor uit te laten voeren door een extern bureau.

Het bestuur KCE adviseert de minister over de toe te kennen stimuleringsprojecten en doet een voordracht voor de toe te kennen implementatiecapaciteit aan onderwijsinstellingen en lob's.

#### 1. Nieuwe landelijke infrastructuur en uitvoering taken door KCE

Bedrag: f. 5 miljoen.  
Doelgroepen: Bve Raad en Colo.  
Subsidiëring: Via bestaande regelingen.  
Subsidiewijze: f. 2,5 miljoen aan Bve Raad en f. 2,5 miljoen aan Colo<sup>4</sup>.  
Termijn: Korte termijn, nader overeen te komen.  
Subsidiedoelen: Opbouw landelijke infrastructuur.  
Uitvoering taken door KCE.  
Inhuren externe deskundigheid, w.o. extern bureau en projectleiding.

#### 2. Stimuleringsprojecten voor verbetering en vernieuwing van de examenpraktijk

Bedrag: f. 15 miljoen.  
Doelgroepen: Onderwijsinstellingen en lob's.  
Subsidiëring: Via nieuwe regeling.  
Subsidiewijze: Selectieprocedure:  
a. Doelgroepen dienen projectaanvragen in bij bestuur KCE;  
b. KCE-bestuur adviseert OCenW over af- en toewijzing, onderbouwd op basis van de toetscriteria;  
c. OCenW neemt het advies over en subsidieert de projecten.  
Termijn: Vanaf november 2001;  
a. Informeren van doelgroepen door bestuur KCE voor de zomer;  
b. Officiële publicatie regeling in september 2001;  
c. Indienen projectaanvragen tot eind september 2001;  
d. Advies van bestuur KCE aan OCenW uiterlijk 15 oktober 2001;  
e. Toewijzing door OCenW vóór 1 november 2001.  
Subsidiedoel: (Bijdragen aan) projecten ter vernieuwing en verbetering van de examenpraktijk, gericht op de toegroeï naar de nieuwe examensystematiek.  
Toetsingscriteria: Hoofdcriterium: aanvraag moet bijdragen aan vernieuwing en verbetering van de

<sup>3</sup> De f. 25 miljoen in 2001 zijn vrijgemaakt binnen de begrotingsmiddelen 2001 van OCenW. De voorgestelde inzet voor de onderdelen 2 en 3 van respectievelijk f. 15 en f. 5 miljoen is gericht op de onder de minister van OCenW ressorterende onderwijsinstellingen en lob's. Daarenboven worden door het ministerie van LNV in 2001 eigen middelen, te weten f. 1 miljoen, ingezet gericht op de onder de minister van LNV ressorterende agrarische onderwijscentra (AOC's) en het landelijk orgaan LOBAS.

<sup>4</sup> Beide verenigingen stellen dit bedrag integraal en onvoorwaardelijk beschikbaar aan het KCE zodra de statuten zijn vastgesteld en het bestuur is aangetreden.

examenpraktijk (zie subsidiedoel). In het geval dat de projectaanvragen het beschikbare bedrag van f. 15 miljoen overschrijden, vindt selectie plaats op basis van de volgende toetsingscriteria:

Inhoudelijk, de mate waarin projectaanvragen gericht zijn op:

- a. verbeteren interne kwaliteitszorg;
- b. verbeteren doelmatigheid;
- c. verbeteren examinering in de beroepspraktijkvorming;
- d. samenwerking (bijv. tussen roc's en/of lob's).

Procedureel:

- e. een zo evenwichtig mogelijke verdeling van aanvragen over de sectoren en tussen instellingen/lob's;
- f. de mate van evenwichtigheid van projectaanvragen (omschrijving van doelen, activiteiten, werkwijze, planning etc.);
- g. tijdigheid van het indienen van projectaanvragen;
- h. het totaal beschikbare bedrag van f. 15 miljoen.

### **3. Implementatiecapaciteit voor toegroei naar de nieuwe systematiek**

- Bedrag: f. 5 miljoen.
- Doelgroepen: Onderwijsinstellingen en lob's.
- Subsidiëring: Via nieuwe regeling.
- Subsidiwijze: Via groen licht procedure:
- a. Doelgroepen melden zich aan bij het bestuur KCE via een globaal overzicht van te verrichten activiteiten (t.b.v. overzicht);
  - b. KCE-bestuur geeft OCenW overzicht voor de toewijzing, op basis van de groen-lichtcriteria;
  - c. OCenW neemt advies over en subsidieert de individuele doelgroepen, naar rato van aantallen daadwerkelijk verzorgde/ beheerde kwalificaties (conform laatst bekende stand bij OCenW en met een nader te bepalen bodembedrag per instelling respectievelijk lob).
- Termijn: Vanaf november 2001:
- a. Informeren van doelgroepen door bestuur KCE voor de zomer;
  - b. Officiële publicatie regeling in september 2001;
  - c. Indienen bestedingsplannen tot eind september 2001;
  - d. Advies door bestuur KCE aan OCenW uiterlijk 15 oktober 2001;
  - e. Toewijzing door OCenW vóór 1 november 2001.
- Subsidiedoel: Bijdrage aan implementatiecapaciteit gericht op toegroei naar de nieuwe examensystematiek.
- Groen-lichtcriteria: Het door de doelgroep aangereikte overzicht, dient activiteiten te beslaan gericht op het toegroeien naar de nieuwe examensystematiek op een of meer van de volgende gebieden:
- a. Het op orde brengen van de examenpraktijk mbo (onderwijsinstellingen);
  - b. Het op orde brengen van condities voor examinering in het beroepspraktijkvormende gedeelte van de opleiding (lob's);
  - c. Het op orde brengen van de interne kwaliteitszorg ten aanzien van de examens mbo en de toegroei naar de beoogde interne borg onder de nieuwe examensystematiek (onderwijsinstellingen);
  - d. Het anticiperen op de komst van de landelijke examenstandaarden en de toegroei naar de situatie waarin de examenpraktijk, inclusief het examendeel dat betrekking heeft op het beroepspraktijkvormende deel van de opleiding, voldoet aan de vastgestelde landelijke examenstandaarden (onderwijsinstellingen en lob's).